

Posudek na diplomovou práci Lenky Sýkorové Český divadelní plakát 1968-1989: vizuální sémiotika

Autorka si zvolila téma, které není dosud příliš zpracováno. Zaměřila se především na plakátovou produkci Národního divadla v době normalizace, doplněné plakáty z uvedené doby Divadla Za Branou, Na Zábřadlích, Studia Ypsilon a Divadla S.K. Neumanna a E. F. Buriana. Toto vymezení okruhu „zadavatelů“ je doplněno o Jazzovou sekci. Ve vlastním textu pak je kladen důraz na autory, kteří pro tyto instituce pracovali. Sýkorová nejvíce oceňuje Josefa Flejšara, Jaroslava Šůru, Zdeňka Seydla, Jiřího Rathouského a Karla Míška.

Práce má svou hodnotu ve shromáždění materiálu, který dle dokumentace vypadá, že má jistou ucelenost. Aplikace sémiotiky je argumentem autorky ve zdůraznění jasné komunikativnosti plakátů. Některé výklady autorky jsou jasné a bez diskuse, jiné podléhají mechanickému „čtení“ plakátu v triádě forma-obsah-společenský kontext s poněkud banálním vyzněním. Občas se naleznou poněkud krkolomné formulace: vzhledem k tomu, že autorka práci nestránkovala, nemohu přesně citovat.

Ve vybraných případech se Sýkorová snaží celkový smysl díla plakátu charakterizovat jako jakési skryté, zakódované opoziční poselství proti režimu. Ne vždy bych s jejím výkladem souhlasil. Uvedení Káti Kabanové „bylo svým obsahem odvážné“, píše autorka. Tato Janáčková opera patřila mezi klasiku a nedomnívám se, že by její uvedení v roce 1964 znamenalo nějaký revoluční či dokonce „protirežimní“ krok.

Sýkorová zdůrazňuje společnou estetiku plakátů Národního divadla. Na základě jejích analýz bych je formuloval takto: kresebnost, malířskost, skicovitost, jistá hravost a odlehčenost, snaha o vizuální vtíp, někdy i absurdní. Množina autorů od Flejšara po Rathouského, jakkoliv jde o různé individuality, vytváří poměrně homogenní celek. Jedním z jeho rysů je příklon k folklorismu. Na jeho začátku je nejspíše folkloristická estetika Karla Svobody. Snad by tento folklorismus bylo třeba hlouběji vysvětlit: byla to estetika, vycházející od zadavatele (tj. „režimu“), nebo byla spontánně aplikovaná výtvarníky? Ačkoliv na jedné straně autorka vyzdvihuje tyto „rukodělné“ malířské plakáty jako výraz individuální kreativity a dává je do kontrastu se současnou chladnou, odcizenou a digitálně zpracovanou vizualizací reklamy (v podstatě ani plakáty v pravém slova smyslu již neexistují), zdá se, že tato forma se pro některé umělce mohla stát i manýrou. Současně velmi zajímavé projevy plakátů uváděných autorkou jsou ty, které pracují inovativně s fotografií (Fára, Rathouský).

Autorka naznačila fungování komisí pro schvalování plakátů: stálo by za to zjistit, zda nejsou rovněž písemné dokumenty o jednání, nejen orální.

Diplomová práce sleduje nezpracované téma, k němuž existuje málo literatury, a do něhož se autorka vnořila s velkým zaujetím, které je třeba ocenit. Cenný je soupis plakátů Národního divadla v letech normalizace. Přes některé výhrady výše uvedené včetně nutnosti pečlivější jazykové korekce a promýšlení smyslu vět doporučuji diplomovou práci k obhajobě.

V Praze 15.9. 2008

Prof. Vojtěch Lahoda

